

POLSKI TEKST UKŁADU

POMIĘDZY RZĄDEM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
A RZĄDEM UKRAIŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ

21 KWIEŚNIA 1920 R., WARSZAWA

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej z jednej strony i Rząd Ukraińskiej Republiki Ludowej z drugiej strony – w głębokim przeświadczeniu, że każdy naród posiada przyrodzone prawo samostanowienia o swoim losie i określenia stosunków swoich z sąsiadami i jednakowo ożywione chęcią ugruntowania podstaw pod zgodne i przyjazne współżycie dla dobra i rozwoju obu narodów – zgodziły się na następujące postanowienia:

I

Uznając prawo Ukrainy do niezależnego bytu państwowego na terytorium w granicach, jak będą one na północ, wschód i południe określone na zasadzie umów Ukraińskiej Republiki Ludowej z graniczącymi z nią z tych stron sąsiadami – Rzeczpospolita Polska uznaje Dyrektoriat niepodległej Ukraińskiej Republiki Ludowej z głównym atamanem panem Simonem Petlurą na czele za zwierzchnią władzę Ukraińskiej Republiki Ludowej.

II

Granice między Rzeczpospolitą Polską a Ukraińską Republiką Ludową zostają określone w sposób następujący: na północ od rzeki Dniestru wzdłuż rzeki Zbrucz, a następnie wzdłuż byłej granicy między Austro-Węgrami a Rosją do Wyszegródka¹, a od Wyszegródka na północ przez wzgórza Krzemienieckie, a następnie po linii na wschód od Zdołbunowa, następnie wzdłuż wschodnich granic administracyjnych powiatu rówieńskiego, dalej na północ wzdłuż granicy byłej guberni mińskiej do przecięcia jej przez rzekę Prypeć, a następnie Prypecią do ujścia jej. Co do powiatów rówieńskiego, dubieńskiego i części krzemienieckiego, które obecnie przypadają Rzeczypospolitej Polskiej, nastąpi później ściślejsze porozumienie.

Szczegółowe określenie linii granicznej powinno być przeprowadzone przez specjalną polsko-ukraińską komisję, złożoną z odpowiednich fachowców.

III

Rząd Polski przyznaje Ukrainie terytoria² na wschód od linii granicznej, wymienionej w art. II niniejszej umowy – do granic Polski z roku 1772 (przedrozbiorowej), które Polska już posiada lub odzyska od Rosji drogą orężną lub dyplomatyczną.

IV

Rząd Ukraiński zobowiązuje się nie zawierać żadnych umów międzynarodowych skierowanych przeciwko Polsce; do tego samego zobowiązuje się Rząd Rzeczypospolitej Polskiej wobec Ukraińskiej Republiki Ludowej.

¹ Wyszegródek (inne nazwy: Wyszogródek, Wyżgródek) – miejscowość na Wołyniu w powiecie krzemienieckim.

² W wersji publikowanej przez Leona Wasilewskiego początek tego artykułu brzmi „Rząd polski uznaje prawa Ukrainy do terytoriów”.

V

Prawa narodowo-kulturalne, jakie Rząd Polski zabezpieczy obywatelom narodowości ukraińskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, będą nie w mniejszym stopniu zabezpieczone obywatelom narodowości polskiej w granicach Ukraińskiej Republiki Ludowej i odwrotnie.

VI

Zostają zawarte umowy ekonomiczno-handlowe między Rzeczpospolitą Polską a Ukraińską Republiką Ludową.

Sprawa agrarna na Ukrainie będzie rozwiązana przez konstytuante. Do chwili zwołania konstytuante prawne stanowisko właścicieli ziemskich polskiej narodowości na Ukrainie określa się na zasadzie specjalnego porozumienia między Rzeczpospolitą Polską a Ukraińską Republiką Ludową.

VII

Zostaje zawarta konwencja wojskowa, która stanowi część integralną niniejszej umowy.

VIII

Umowa niniejsza pozostaje tajną³. Nie może ona być przekazana stronie trzeciej czy opublikowana przez nią w całości lub częściowo, jak tylko na skutek wzajemnej zgody obu stron, z wyjątkiem art. 1, który będzie ogłoszony po podpisaniu niniejszej umowy.

IX

Umowa niniejsza wchodzi w życie natychmiast po podpisaniu przez zawierającą je strony.

Podpisano w Warszawie dnia 21 w kwietniu 1920 roku w dwóch egzemplarzach sporządzonych jeden w języku polskim, jeden w języku ukraińskim, z zastrzeżeniem, iż w razie wątpliwości tekst polski będzie uważany za miarodajny⁴.

Kierownik Ministerstwa Spraw
Zagranicznych
Rzeczypospolitej Polskiej (–) Jan Dębski⁵

Kierownik Ministerstwa Spraw
Zagranicznych Ukraińskiej Republiki
Ludowej
(–) Andrzej Liwicki

Odpis, maszynopis.

IJP, AGNW, G. II B, t. 23, dok. 3699 (701/2/23), k. 230–232.

Opublikowano: L. Wasilewski, *Kwestia ukraińska jako zagadnienie międzynarodowe*, Warszawa 1934, s. 129–130 (bez artykułów VIII i IX); *DiM*, t. 2, dok. 379, s. 745–747.

³ W wersji opublikowanej w *DiM* z innej kopii zamiast „pozostaje tajną” występuje „jest tajna”.

⁴ We wspomnianej wyżej wersji zamiast „miarodajny” jest „międzynarodowy”.

⁵ Pomyłka kopisty, powinno być „Dąbski”. We wspomnianej powyżej wersji było z kolei: „Dembowski”.